

І. М. Бовсуновська

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Науковий керівник: канд. філол. наук, доцент І. М. Рудик

Гастрономічні культурні константи англомовного простору

Термін "константа" стосується точних математичних наук і означає постійну незмінну величину в ряді змінних. Аналіз культури як такої починається з вивчення культурних констант, тобто постійних, загальних елементів, властивих культурі взагалі. Говорячи про константи культури, ми робимо наголос на способі дії людини стосовно об'єктів навколишньої дійсності. Культурні константи, хоч і не усвідомлюються людиною, є інструментом упорядкування і раціоналізації досвіду, отриманого із зовнішнього світу.

Комплекс культурних констант – це призма, через яку людина дивиться на світ, в якому повинна діяти, тому це одночасно і комплекс констант культурного сприйняття. Завдяки їм людина формує такий образ оточуючого світу, в якому всі елементи структуровані і співвіднесені з самою людиною [2: 40]. Культурні константи матеріалізуються в базовому компоненті культури – мові. На рівні мови матеріальна культурна константа закріплена у фразеології. Англійська фразеологія є скарбницею англійської мови, яка відображає багатовікову історію англійського народу, особливості його культури, побуту, звичаїв та традицій. Це чітко прослідковується в тих фразеологічних одиницях (ФО), до складу яких входять гастрономічні константи. Вони є найменш дослідженими, але водночас важливими для існування людини, оскільки відбивають культурні уподобання, смаки, переваги, етнічні традиції, які стосуються традиційної для народу їжі. Цим і пояснюється **актуальність** обраної теми.

Об'єкт дослідження: фразеологізми англійської мови.

Предметом дослідження є англійські фразеологізми, у структурі яких присутні назви гастрономічних виробів.

Мета дослідження: визначити базові для англійців продукти харчування, назви яких є компонентами фразеологічних одиниць сучасної англійської мови.

Матеріалом для наукового дослідження слугує вибірка фразеологізмів із гастрономічним компонентом у британському

варіанті англійської мови, виокремлених з одного лексикографічного джерела (Longman Idioms Dictionary, 1998).

Для досягнення поставленої мети і розв'язання конкретних завдань у статті використано метод суцільної вибірки, описовий метод та методи компонентного та лексичного аналізу.

Загальна вибірка становить 192 гастрономічні одиниці. До найчастотніших констант ми віднесли такі продукти харчування: хлібобулочні вироби, що становлять 8%. До них ми включили хліб та пиріг. Вони представлені в таких фразеологізмах: *smb's bread and butter* (хліб насущний, засоби для існування); *break bread with smb* (розділити трапезу, бути чийось гостем); *nice as a pie* (дуже хороший, симпатичний, милий); *pie in the sky* (рай на небесах).

Другою за частотою гастрономічною одиницею є риба, (понад 7%). Вона згадується в таких фразеологізмах: *have other fish to fry* (мати важливіші справи); *be like a fish out of water* (бути не в своїй тарілці).

Дещо меншу питому вагу мають лексичні одиниці "яйця" та "качка" (по 5%). Вони зустрічаються в таких фразеологізмах: *make ducks and drakes of smth* (марнотратити); *be a sitting duck* (легка здобич); *put all one's eggs in one basket* (ризикувати, поставити на карту); *as sure as eggs is eggs* (ясно, як два плюс два).

Серед плодових культур 4% займає горіх: *a hard nut* (міцний горішок); *go nuts* (з'їхати з глузду).

За цією одиницею слідують гастрономічні терміни "м'ясо" та

"картопля" (по 3%): *meat and potatoes of smth* (найголовніше, основне); *a hot potato* (неприємна справа, запитання); *be meat and drink to smb* (хоч хлібом не годуй).

До гастрономічних термінів ми також відносимо назви напоїв, серед яких виділяємо "чай" та "воду", причому останній займає понад 7% від усієї вибірки. Назви напоїв представлені в таких фразеологізмах: *be smb's cup of tea* (бути до смаку, подобатися); *get into deep water* (потрапити в біду); *a lot of water has flowed under the bridge since* (багато часу сплинуло з тих пір).

Решту вибірки складають ті назви гастрономічних продуктів і напоїв, частотність вживання яких у зафіксованих ФО становить менше 3%.

На основі проведеного дослідження можна зробити висновок про те, що основними гастрономічними одиницями, які вживаються у фразеологізмах, є хліб, вода і риба. Це пояснюється тим, що Великобританія є острівною країною, де добре розвинутий рибний промисел, а хліб – це основна кулінарна складова. Значна частка припадає на качку, що пов'язано з великою кількістю у Британії прісноводних водойм. Оскільки клімат країни є вологим і прохолодним, то раціон харчування людини повинен включати ті продукти, які мають велику поживну цінність. До них відносимо: яйця, м'ясо, картоплю і горіхи. Ці продукти є дуже поживними, бо багаті на білок, клітковину, жири, вітаміни та мінеральні речовини. Стосовно чаю, то він є традиційним напоєм британців з тих пір, як був завезений до країни у 16 столітті.

Як підсумок, гастрономічна константа чітко відбиває культурні уподобання, переваги та етнічні традиції споживання їжі британцями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Кунін А. В. Курс фразеології сучасної англійської мови / А. В. Кунін. – М.: Вища шк., 1996. – 381 с.
2. Смирницкий А. И. Лексикология английского языка / А. И. Смирницкий. – М., 1956. – 236 с.
3. Степанов Ю. С. Константы. Словарь русской культуры / Ю. С. Степанов. – М.: Академический проект, 2001. – 989 с.
4. Longman Idioms Dictionary. – Addison Wesley Longman Limited, 1989. – 398с.